

НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК АГРОВИРОБНИЦТВА ЯК ЗАПОРУКА ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ВЧОРА, СЬОГОДНІ, ЗАВТРА

МАТЕРІАЛИ
VIII НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,

присвяченої ювілейним датам:

160-річчю Полтавського товариства сільського господарства,
105-річчю Полтавського державного аграрного університету,
90-річчю від дня народження Героя України С. С. Антонця (1935–2022)

м. Київ
17-18 вересня 2025 р.

Н 34

*Друкується згідно з рішеннями вченої ради
Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН
(протокол № 8 від 28 серпня 2025 р.)*

Н 34

Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра: матеріали VIII Всеукр. наук.-практ. конф., присвяченої ювілейним датам: 160-річчю Полтавського товариства сільського господарства, 105-річчю Полтавського державного аграрного університету, 90-річчю від дня народження Героя України С. С. Антонця (1935–2022), м. Київ 17–18 вересня 2025 р. / НААН, ННСГБ, Ін-т історії аграр. науки, освіти та техніки, ДДСГДС НААН, НСД МПІ ім. В. М. Ремесла НААН, МОН, ПДАУ, ГС «Полтавське т-во с.-г.», ПП «Агроекологія». – Київ, 2025. – 377 с.

ISBN 978-617-8466-36-7

Збірник містить матеріали VIII науково-практичної конференції «Науково-інноваційний розвиток агровиробництва як запорука продовольчої безпеки України: вчора, сьогодні, завтра», присвяченої ювілейним датам: 160-річчю Полтавського товариства сільського господарства, 105-річчю Полтавського державного аграрного університету та 90-річчю від дня народження Героя України С. С. Антонця (1935–2022). Видання висвітлює сучасні науково-методологічні засади та практичні підходи до інноваційного розвитку агропромислового комплексу, питання трансферу технологій, бібліотечно-інформаційного забезпечення аграрної науки, взаємодії науки, освіти та бізнесу, історичні аспекти розвитку аграрної сфери, а також виклики, пов'язані з екологічною безпекою та війною в Україні.

Матеріали збірника можуть бути корисними для науковців, освітян, практиків аграрної галузі, студентів і всіх, хто цікавиться проблемами інноваційного розвитку та продовольчої безпеки.

СКЛАД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

голова: **Вергунов В. А.**, д-р с.-г. наук, д-р іст. наук, професор, академік НААН;
секретар: **Нижник С. В.**, канд. іст. наук, старший дослідник.

ЧЛЕНИ:

Анненков І. О., канд. іст. наук, старший дослідник;
Анненкова Н. Г., д-р іст. наук, доцент;
Бей Р. В., д-р іст. наук, с.н.с, академік НААН;
Демуз І. О., д-р іст. наук, професор;
Каштанова Т. В., канд. іст. наук, старший дослідник;
Корзун О. В., д-р іст. наук, доцент;
Кучер В. І., д-р іст. наук, професор;
Підгайна Т. М., канд. іст. наук; старший дослідник;
Соловей Г. М., канд. іст. наук; старший дослідник;
Татарчук Л. М., канд. іст. наук; старший дослідник;
Уткін О. І., д-р іст. наук, професор;
Щебетюк Н. Б., д-р іст. наук, с.н.с.;
Юрчак Е. В., канд. іст. наук.

УДК 93/94:37:001:63+62(477)(043)

ISBN 978-617-8466-36-7

ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ У ГАЛУЗІ РОСЛИННИЦТВА	106
<i>Носенко Ю. М., Сухар М. В., Шейко К. І.</i> ЛІЦЕНЗІЙНІ ДОГОВОРИ В АГРАРНІЙ СФЕРІ: СОРТИ, ПОРОДИ ТА АГРОТЕХНОЛОГІЇ	108
<i>Пида С. В., Чернік І. В., Козак В. О., Тригуба О. В.</i> МІКРОБНІ ПРЕПАРАТИ – ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ УРОЖАЙНОСТІ <i>CICER ARIETINUM L.</i>	110
<i>Писаренко В. М., Самородов В. М.</i> СИСТЕМА ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА СЕМЕНА АНТОНЦЯ ПРiДВiСНИК СИСТЕМИ РЕГЕНЕРАТИВНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА	113
<i>Позняк О. В., Кондратенко С. І.</i> ЛОПУХ СПРАВЖНІЙ ЯК ОВОЧЕВА КУЛЬТУРА – НЕТРАДИЦІЙНИЙ НАПРЯМ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ	119
<i>Поспелов С.В., Поспелова Г.Д.</i> МОДЕЛЬ ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА С. С. АНТОНЦЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ПП «АГРОЕКОЛОГІЯ»	121
<i>Радченко Л. С., Лановюк Л. П.</i> САП ЄС ЯК ОРІЄНТИР ДЛЯ УКРАЇНИ: ДОСВІД, ІНСТРУМЕНТИ, ПЕРСПЕКТИВИ АДАПТАЦІЇ	123
<i>Рогожа М.М.</i> ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЄВГЕНА ЧИКАЛЕНКА: ІДЕЯ «ЧОРНОГО ПАРУ» ЯК МОЖЛИВА ВiДПОВiДЬ НА ВИКЛИК	125
<i>Степаненко С. П., Волик Д. А., Попадюк І. С.</i> ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛiДЖЕННЯ ВiБРОПНЕВМОiМПУЛЬСНОГО СЕПАРАТОРА ЗЕРНА	128
<i>Степаненко С. П., Днесь В. І., Кузьмич А. Я., Борис А. М., Швидя В. О.</i> ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНОГО ЗОРУ ТА МАШИННОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ АВТОМАТИЗОВАНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЗЕРНА В МОБІЛЬНИХ УМОВАХ	130
<i>Степаненко С. П., Котов Б. І., Калiніченко Р. А.</i> АНАЛiЗ ТА ОПТИМiЗАЦiЯ ПРОЦЕСiВ РОЗДiЛЕННЯ СУМiШЕЙ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРИЧНИХ МЕТОДiВ	132
<i>Степаненко С. П., Кузимич А. Я., Волик Д. А.</i> ДОСЛiДЖЕННЯ ДИНАМiКИ ПРОЦЕСУ ФРАКЦiОНУВАННЯ ЗЕРНОВИХ МАТЕРiАЛiВ iЗ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ СКiНЧЕННИХ ЕЛЕМЕНТiВ	135
<i>Степаненко С. П., Кузьмич А. Я.</i> РОЗРОБЛЕННЯ МЕТОДУ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ЗЕРНА ЗА ДОПОМОГОЮ МАШИННОГО ЗОРУ	138
<i>Степаненко С. П., Швидя В. О., Мельник В. А.</i> АНАЛiТИЧНЕ ДОСЛiДЖЕННЯ ЧАСТОТИ ОБЕРТАННЯ РОТОРА ПНЕВМОВiДЦЕНТРОВОГО СЕПАРАТОРА ТА ЧАСУ РОЗДiЛЕННЯ ЗЕРНОВИХ МАТЕРiАЛiВ	141
<i>Томашина Г.П.</i> НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПiДХОДИ ДО КОМПЛЕКСНОГО ОЦiНЮВАННЯ iННОВАЦiЙНИХ ПРОЦЕСiВ В АГРАРНОМУ СЕКТОРi УКРАЇНИ	144

СИСТЕМА ОРГАНІЧНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА СЕМЕНА АНТОНЦЯ ПРЕДВІСНИК СИСТЕМИ РЕГЕНЕРАТИВНОГО ЗЕМЛЕРОБСТВА

Писаренко В. М., Самородов В. М.

Полтавський державний аграрний університет (м. Полтава)

У новітній історії землеробства є постаті, чиї ідеї і практичні рекомендації не просто змінюють технології вирощування сільськогосподарських культур, а переосмислюють сам підхід до природи, землі і праці на ній. Однією з таких фігур є Антонець Семен Свиридонович, провідник ідеї і автор системи органічного землеробства, засновник ПП «Агроекологія» Миргородського району Полтавської області.

Семен Антонець був не просто вченим-новатором, практиком, а глибоким філософом, його підхід до землеробства був частиною світогляду, в якому природа не є ресурсом, а співтворцем людського добробуту.

Він мав талант керівника та організатора аграрного виробництва планетарного масштабу. Результати досліджень та спостережень, науковий та передовий досвід Семен Свиридонович широко впроваджував у виробництво. Зараз добре відоме світу його дітище, приватне підприємство «Агроекологія» та розроблена ним система органічного землеробства.

Семен Свиридонович був нашим сучасником і ми сприймали його як нашого однодумця, але його талант мислителя випереджав час і ми тоді ще не розуміли, що філософські думки Семена Свиридоновича втілені в практичні справи Земля буде пам'ятати вічно. Бо те рятівне коло, яке він кинув їй, людство не може сприймати, як найвищий дар генія.

Тому – що то хліб.

Тому, що то збережена природа.

Тому, що – це прообраз тієї роботи на землі, яка гідна людини.

Він вважав, що виробництво екологічно безпечної продукції вимагає нового підходу й нового мислення. На землю треба дивитися не просто як на ґрунт, а як на живий організм, живу органічну масу, біоту і в основу розвитку людства слід ставити системи збереження і виробництва ґрунту.

Більш ніж половину віку Семен Свиридонович опікувався органічним землеробством, розробкою його теоретичних і практичних основ. При цьому він наполегливо проповідував дві аксіоми, - творення добробуту людини і органічне землеробство, як основу цього добробуту. Він був глибоко впевнений, що достаток і щасливе життя людей може настати тільки через споживання продуктів без пестицидів і у здоровому для життя середовищі отриманих на основі органічного землеробства.

Складники системи органічного землеробства, на перший погляд, можуть виглядати як давно відомі істини землеробства та рослинництва, але в органічній парадигмі С. С. Антонця, кожен з них наповнений синергією. Вона сприяє отриманню потенційної продуктивності рослинництва і тваринництва які доповнюють одна одну на фоні відсутності використання будь-яких

агрохімікатів. Все це веде до отримання не просто органічної продукції, а продукції світового виміру.

Опираючись на ідеї Василя Докучаєва, Володимира Вернадського, а також на праці Івана Овсінського і видатного аграрія Терентія Мальцева, Герой Соціалістичної праці, Герой України Семен Свиридонович Антоненць відтворив власну модель органічного землеробства, філософським підґрунтям якої стали концептуальні основи розвитку біосфери. (Мал. 1)

Малюнок 1

Модель системи органічного землеробства

Вона базується на створенні агроєкосистем, максимально наближених до природних формацій і враховує базовий принцип розвитку планети, оскільки виникнення життя на Землі було забезпечене двома глобальними процесами, які й зараз, і в майбутньому будуть підтримувати розвиток біосфери. До них належить фотосинтез і азотфіксація в усіх її проявах. Саме їх регулюванню найбільшою мірою і підпорядковане органічне землеробство. Тож розглянемо складники системи органічного землеробства Семена

Антонця.

Одним із головних завдань органічного землеробства є створення у верхньому шарі ґрунту якомога кращих умов для діяльності мікроорганізмів. А домогтися цього можна лише не перевертаючи цей шар, та систематично мульчуючи його післяжнивними рештками, сидератами, органічними добривами та виключенням із технологій мінеральних добрив та пестицидів.

Безвідвальний обробіток в господарстві почали застосовувати у 1975 р. при підготовці ґрунту під озими. У 1976 р. впровадили ґрунтозахисний, без обертання скиби, різноглибинний обробіток ґрунту. З 1979 р. відмовились від застосування у рослинництві будь-яких пестицидів, а з 1980 р. не вносять мінеральних добрив. Від 1986 р. господарство перейшло на повну біологізацію землеробства. З 1990 р. – практикує мінімальний ґрунтозахисний обробіток ґрунту, а у 1997 р. у ПП «Агроєкологія» запроваджено на всій земельній площі ґрунтозахисне органічне землеробство. [2]

Таким чином, система органічного землеробства розпочалася з перших азів безполицевого обробітку, а нині це самостійний напрям у землеробстві, і серед відомих систем (травопільна, контурно-меліоративна, адаптивно-ландшафтна та ін.) органічна система землеробства в останні десятиліття посіла чільне місце у виробництві і в історії землеробства.

Тільки в останні роки (через 25 років) трендом екологічної політики країн Європи стало «вуглецеве землеробство», а також «регенеративне землеробство», основні прийоми яких практично базуються на тих же заходах, які сформулював Семен Свиридонович чверть століття тому, які уже ввійшли в рекомендації ООН, як основна система ведення сільськогосподарського виробництва в умовах змін клімату.

Родючості ґрунту і раціональному використанню вологи підпорядковані всі прийоми ведення землеробства у господарстві. Так, технологічні прийоми цієї системи сприяють накопиченню у верхньому шарі ґрунту максимальної кількості органічної речовини, яка зберігає вологу; запобігає руйнуванню мікроканалів, утворених корінням рослин і ґрунтовою біотою; зберігає капілярність і збільшує мікробіологічну активність ґрунту; оптимізує мінеральне живлення рослин, умови життєдіяльності ґрунтових мікроорганізмів; сприяє збереженню структури ґрунту, максимально наближаючи її до природної; забезпечує збереження його від ерозії.

У цій системі беззаперечною є аксіома землеробства: земля відпочиває під багаторічними травами, а науково-обґрунтовані сівозміни – запорука стабільності виробництва, оскільки вони позитивно впливають на всі важливі ґрунтові процеси: поживний, водний, повітряний та фітосанітарний. Сівозміни базуються на застосуванні полікультури, що забезпечує біорізноманіття у системі агробіоценозу як основу природного регулювання поживного і водного режимів культурних рослин та фітосанітарного стану посівів.

Біорізноманіття рослин (полікультура) створює сприятливі умови для розвитку корисних комах (ентомофагів), які скорочують чисельність шкідників до економічно незначного рівня.

Практично протягом усього вегетаційного періоду поля господарства покриті рослинами, внаслідок чого максимально використовується енергія Сонця. Рослини основних культур, сидерати, сходи падалиці вико-вівсяної сумішки, злакових культур постійно покривають ґрунт, що підвищує коефіцієнт використання енергії сонячної радіації, що падає, внаслідок максимальної активності їхнього фотосинтетичного апарату.

Внаслідок оптимізації поживного режиму, забезпечується оптимальний режим живлення культурних рослин, що сприяє підвищенню їхньої конкурентоспроможності до бур'янів та стійкості до пошкодження деякими шкідниками та збудниками хвороб.

Оптимізація фітосанітарного стану в посівах сільськогосподарських культур базується на урахуванні економічних порогів шкідливих організмів та особливостях технологій властивих органічній системі, виконання яких стримує їх розвиток внаслідок дотримання регламентів технологічних заходів та впливу властивостей агрофітоценології та алелопатії.

Поля господарства протягом усього вегетаційного періоду вкриті культурними рослинами, які пригнічують ріст бур'янів. Це також сприяє максимальному використанню сонячної енергії та азоту з атмосфери.

Важливим елементом формування родючості ґрунту є тісний взаємозв'язок між фотосинтезом і симбіотичною фіксацією азоту. Потужний резервуар азоту – земна атмосфера, де його запаси становлять близько 4 трлн тонн. Над кожним гектаром земної поверхні в атмосфері міститься в середньому близько 80 тис. тонн (над 1 кв. м близько 8 тонн) молекулярного азоту, єдиного джерела поновлення запасів зв'язаного азоту у ґрунті. Найбільше практичне значення у збагаченні ґрунту азотом, завдяки засвоєнню його з повітря, мають бульбочкові бактерії, які фіксують молекулярний азот у симбіозі з бобовими рослинами [3].

Іншим важливим чинником збільшення продуктивності сільськогосподарських культур є органічні добрива, внесення яких сприяє активізації діяльності ґрунтової мікрофлори, а після їхньої мінералізації відбувається насичення ґрунту поживними речовинами які використовують рослини. Мінералізація гною проходить упродовж 3–4 років, що впливає на родючість ґрунту. Кожна тонна внесеного в ґрунт гною за роки його дії в багаторічній сівозміні дає додатково до 1 ц в перерахунку на зерно.

Варто зазначити, що у традиційних технологіях перевага надавалася власне кореневому живленню рослин, як основі підвищення потенційної родючості ґрунту. Значно меншу увагу звертали на повітряне живлення, тобто асиміляцію зеленим листком CO_2 та окремих сполук мінерального й органічного живлення в мікродозах.

У цілому, у процесі розкладання 30–40 т/га гною щодня виділяється 35–65 кг CO_2 , що покращує вуглецеве живлення рослин. Для формування урожаю пшениці озимої 50 ц/га, в період її інтенсивного росту, добова потреба у вуглекислому газі (CO_2) становить понад 200 кг/га. Близько 70 % цієї кількості забезпечується вуглекислим газом, який надходить у приземний шар повітря в

процесі мінералізації перегною. За мінералізації біомаси сидератів у повітря також виділяється значна кількість вуглекислого газу.

Отже, оптимізація живлення культурних рослин і створення позитивного балансу гумусу досягається шляхом використання багаторічних бобових трав (у структурі посівних площ їх 27–30 %), однорічних бобових культур, перегною, сидеральних культур та нетоварної частки врожаю. Загальний об'єм органіки, яку вносять на поля, досягає 27–30 т/га. Поверхнева заробка забезпечує інтенсивну її мінералізацію та пролонговану дію.

Одним із технологічних елементів землеробства, що сприяє покращенню водного режиму, є також ґрунтозахисний, вологозберігаючий мілкий обробіток ґрунту на глибину 4–5 см. Завдяки йому створюється вертикальна орієнтація пор аерації, зберігається природна структура ґрунту, його капілярність, сформована корінням яке розкладається та дощовими черв'яками. При такому обробітку відсутній горизонт ущільнення (плужна підшва). Так у наших дослідах щільність орного шару ґрунту на глибині 30–35 см, де формується плужна підшва, за мілкою обробітку ґрунту була 16 кг/см², а на оранці – 28 кг/см². При цьому встановлюється баланс великих і малих пор, які зберігають повітря та вологу, створюючи умови для атмосферної іригації. Практично реалізується запропонована понад сто років тому І. Овсінським ідея «сухого землеробства» з максимальним залученням у технології землеробства «ефекту підґрунтової роси» [4].

Мілкий обробіток ґрунту у поєднанні з багаторічними бобовими травами, зернобобовими культурами, органічними добривами та сидератами забезпечує найефективніше збереження вологи та підвищення родючості ґрунту.

Як сидерати використовують еспарцет виколистий або посівний третього року життя (перший укіс або отаву). Після дискування у фазі бутонізації – початку цвітіння у ґрунт надходить понад 10 т/га органічної речовини (за вмістом вуглецю це еквівалентно 40–45 т/га гною). До того ж 1 т еспарцетового сидерата у 2–3 рази дешевше тонни перегною. Економічно і екологічно доцільним є сидерат сумішки вівса з викою ярою.

Ефективним є проведення перед заробкою подрібнення зеленої маси рослин (мульчування). Мульча значно зменшує випаровування вологи (на 80 %), а також сприяє її конденсації у вигляді роси (атмосферна іригація) при зіткненні атмосферного повітря з більш холодною поверхнею ґрунту. Мульча також стримує ріст бур'янів, їх кількість може бути зменшена майже в 10 разів.

За органічного землеробства формується специфічна мікориза ґрунту, яка покращує його поживний і водний режим. Гриби, що утворюють мікоризу, збільшують загальну площу всмоктувальної поверхні кореневої системи до 100 разів.

При цьому неможливо переоцінити роль дощового черв'яка у підвищенні родючості ґрунту. Саме його потрібно вважати великим творцем ґрунтового багатства, який створює з органіки поживні сполуки, що легко засвоюються. При прокладанні багатокілометрових ходів в ґрунті, черв'яки

розпушують його й збагачують своїми виділеннями – копролітами. При сприятливих умовах їх може бути до 100 і більше т/га. Вони покращують поживний, водний режими та структуру ґрунту. У екологічно цілісному ґрунті його ходи лишаються не зруйнованими протягом трьох років.

Проведений нами облік чисельності дощових черв'яків доводить, що за органічного ведення землеробства їх кількість становить 36 екз./м², а за інтенсивного – 4,5 екз./м². Це може вказувати на те, що потрібно збільшувати їх кількість, що має позитивну роль у родючості ґрунту, оскільки у копролітах черв'яків може бути до 59% азоту, при чому амонійної форми. У зв'язку з цим завданням хліборобів є створення оптимальних умов для життєдіяльності цих організмів. Насичення ґрунту органікою, як з напівперепрілого гною, так і з подрібнених сидератів, відсутність агрохімікатів та мілкий обробіток ґрунту є основою для збільшення популяції дощових черв'яків.

Тренд екологічності землеробства набирає обертів. Сьогодні вже можна сказати, що посіяне насіння Семеном Свиридоновичем дає сходи і обіцяє добрий урожай. В наш час тільки в Полтавській області уже 26 господарств працюють з сертифікованою органічною продукцією або торують шлях до цієї мети.

Попри всі негаразди нині на чолі з Антоніною Семенівною та Глібом Віталійовичем ПП «Агроекологія» успішно працює:

- В напрямі збереження та поліпшення родючості ґрунту.
- Виробництва органічної продукції, отримуючи відповідні міжнародні сертифікати.
- Господарство активно співпрацює з міжнародними брендами, приділяє увагу розвитку переробки, створення додаткової вартості.
- Реалізовує продукцію на внутрішньому та міжнародному ринку

Таким чином, понад півстоліття практика підприємства доводить, що багаторічна модель ґрунтозахисного органічного землеробства розроблена С. С. Антонцем на базі вдосконаленого поверхневого обробітку ґрунту, відмови від агрохімікатів, впровадження цілеспрямованих заходів із підвищення родючості ґрунту, оптимізація фітосанітарного стану посівів та використання сучасних машин і механізмів дає змогу отримувати гідні врожаї екологічно безпечних для здоров'я людей продуктів харчування, примножувати родючість ґрунту.

Семен Свиридонович – особистість непересічна. Не всім випадає особлива доля нового пізнання земних явищ і вселюдських життєвих процесів. Його називають пророком сучасного землеробства, подвижником збереження здоров'я Людини, а значить і Планети, який дивився у майбутнє, який вчив, як треба по-новому господарювати, щоб наші майбутні покоління були щасливі! Тому ідеологія Семена Антонця - ідеологія гармонійного з навколишнім середовищем органічного землеробства базується на знанні законів природи і набула визнання, авторитету і пошани аграрної спільноти України й світу.

Джерела та література

1. Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського. Т. 1: Володимир Іванович Вернадський і Україна. Кн. 2: Вибрані праці. Київ, 2011 584 с.
2. Писареенко В. М., Антонєць А. С., Лук'яненко Г. В., Писаренко П. В. Система органічного землеробства агроєколога Семена Антонця. Полтава, 2017 р., 124 с.
3. Патика В. П., Тихонович І. А., Філіп'єв І. Д. Мікроорганізми і альтернативне землеробство. К: Урожай. 1993. 176 с.
4. Овсінський І. До кращого врожаю. Вибрані твори. Піраміда, 2009 р. 196 с.

ЛОПУХ СПРАВЖНІЙ ЯК ОВОЧЕВА КУЛЬТУРА – НЕТРАДИЦІЙНИЙ НАПРЯМ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Позняк О.В.¹, Кондратенко С.І.²

¹Дослідна станція «Маяк» Інституту овочівництва і багданництва НААН
(с. Крути Чернігівська обл.)

²Інститут овочівництва і багданництва НААН
(с. Селекційне Харківська обл.)

Пріоритетним завданням розвитку аграрного сектору економіки є покращення видового складу та відповідно сортименту овочевих видів рослин, створення сортів малопоширених видів рослин, придатних до вирощування за органічних технологій у різних агрокліматичних зонах України [1]. Принципи раціонального та правильного харчування передбачають споживання достатньої кількості овочевої продукції з дотриманням різноманіття її асортименту, що дозволяє збагатити харчування, подовжити період споживання вітамінної продукції, в деякій мірі подолати сезонний характер її надходження. Для цього необхідно удосконалювати структуру вирощування і споживання овочів за рахунок введення в культуру нових цінних видів овочевих рослин, створення сортів малопоширених видів рослин для різних зон вирощування з метою розширення ареалу їх розповсюдження і освоєння у виробництво.

В овочівництві виділяється група делікатесних коренеплідних культур, що містять у своєму складі інулін. Попит на продукцію цих рослин суттєво збільшується, оскільки у світі, й в Україні у тому числі, відмічається значне зростання захворюваності населення на цукровий діабет другого типу і багато людей страждають від ожиріння. Отже, зацікавлення дієтичними продуктами харчування, у даному випадку овочами, викликане насамперед саме цими причинами. Інулін легко засвоюється організмом і слугує заміником сахарози в дієтичному харчуванні хворих на діабет [2].